MOKYMOSI VEIKLŲ BE KOMPIUTERIO RINKINYS

Išteklių paskirstymo paradoksas

Šios žaidybinės veiklos be kompiuterio metu dalyviai įsijaučia į suaugusiųjų, kurie turi suderinti tarpusavyje konkuruojančius kasdienius įsipareigojimus esant griežtiems apribojimams, vaidmenį. Ribotus išteklius (laiką, pinigus ar energiją) jie paskirsto būtinoms reikmėms: nuomai ar būsto paskolai, šeimos pareigoms, sveikatos priežiūrai, darbui, transportui ir asmeninei gerovei. Pagrindinis iššūkis – neįmanoma visiškai patenkinti visų poreikių, todėl tenka ieškoti sudėtingų kompromisų.

Veikla vyksta kaip žaidimas, sudarytas iš „paskirstymo raundų“. Kiekviename raunde atsiranda naujų apribojimų ar netikėtų įvykių (pvz., atlyginimo pokyčių, skubių išlaidų, naujų įsipareigojimų ar laiko trūkumo). Dalyviai arba komandos gauna taškų už tai, kiek jų išteklių paskirstymo sprendimai yra tvarūs, subalansuoti ir pagrįsti.

Tikslinė grupė

☑ Žemos kvalifikacijos suaugusieji, kurių skaitmeninės kompetencijos menkos;
☑ Žemos kvalifikacijos suaugusieji, kurie yra įgiję ribotą formalųjį išsilavinimą ar kvalifikaciją;
☑ Žemos kvalifikacijos suaugusieji, retai dalyvaujantys mokymosi visą gyvenimą veiklose ar mokymuose.

Mokymosi tikslai

Šios veiklos metu suaugusieji besimokantieji ugdys gebėjimus:

- analizuoti sudėtingas gyvenimiškas situacijas, kuriose susiduriama su apribojimais, konkuruojančiais poreikiais ir ribotais ištekliais;
- taikyti dekompozicijos principą: skaidyti sudėtingas problemas į prasmingas kategorijas ir dalis;
- atpažinti kasdienių situacijų dėsningumus, padedančius samprotauti ir priimti sprendimus;
- taikyti abstrakcijos principą: sutelkti dėmesį į svarbiausius sprendimo veiksnius, tokius kaip skubumas, poveikis ir svarba;
- kurti ir pagrįsti nuoseklias veiksmingo ribotų išteklių paskirstymo strategijas.

Kompetencijų sritys

Co-funded by the European Union

CC BY NC SA

Šis projektas bendrai finansuotas Europos Komisijos programos „ERASMUS+“ lėšomis. Šiame leidinyje išreiškiama tik autorių nuomonė. Nei Europos Komisija, nei SEPIE negali būti laikomos atsakingomis už šiame leidinyje pateiktos informacijos naudojimą.

Tema
Išteklių stoka ir sprendimų priėmimas suaugusiųjų gyvenime

Trukmė
60 min.

Lygis
Pradedančiųjų

Taikomi informatinio mąstymo principai
☑ Dekompozicija
☑ Šablonų atpažinimas
☐ Abstrakcija
☑ Algoritminis mąstymas

Metodinis požiūris
☑ Žaidybinimas
☐ Mokymasis sprendžiant iššūkius
☐ Mokymasis bendradarbiaujant
☐ Patirtinis mokymasis

a) Inovacijų kompetencijos

- ☐ Kūrybiškumas
- ☑ Kritinis mąstymas
- ☑ Problemų sprendimas
- ☐ Bendravimas
- ☑ Bendradarbiavimas

b) Informacinio raštingumo kompetencijos

- ☑ Gebėjimas rasti, suprasti ir kritiškai analizuoti informaciją
- ☐ Skaitmeninio ir vaizdinio turinio interpretavimas
- ☐ Žiniasklaidos įtakos ir šališkumo suvokimas

c) Gyvenimo ir karjeros kompetencijos

- ☑ Lankstumas ir gebėjimas prisitaikyti
- ☑ Iniciatyvumas ir savarankiškumas
- ☐ Socialumas ir tarpkultūrinė kompetencija
- ☑ Produktyvumas
- ☑ Lyderystė ir atsakomybė

Mokymosi rezultatai

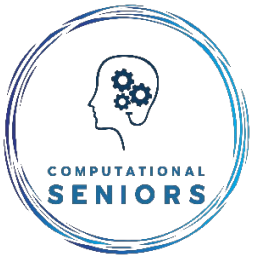
Atlikę veiklą suaugusieji besimokantieji geba:

- sisteminti konkuruojančius gyvenimiškus poreikius ir nustatyti jų prioritetus, turėdami ribotus išteklius;
- atpažinti pasikartojančių išlaidų, laiko trūkumo ir pareigų dėsningumus įvairiose situacijose;
- taikyti dekompozicijos ir abstrakcijos principus, kad sudėtingos kasdienės problemos būtų suskaidytos į valdomas dalis;
- remdamiesi aiškiais kriterijais, pagrįstai derinti prieštaringus prioritetus;
- kurti nuoseklią išteklių paskirstymo strategiją ir ją tobulinti per kelis ciklus.

Fasilitatoriaus užrašai

- Parinkite tikrovišką, suaugusiesiems artimą scenarijų (būstas, darbas, sveikatos priežiūra, šeima, transportas, santaupos).
- Aiškiai pasakykite, kad išteklių trūkumas numatytas sąmoningai: visų poreikių patenkinti neįmanoma, todėl kompromisai neišvengiami.
- Paskirstymo raundus palaipsniui sunkinkite (pvz., stabili pradžia, nedideli sutrikimai, dideli netikėti įvykiai).
- Įtraukite ir numatomų, ir netikėtų įvykių, kad imituotumėte realaus gyvenimo neapibrėžtumą.
- Nereikalaukite „optimalaus sprendimo“ – vertinkite samprotavimo kokybę ir pasirinkimų pagrindimą.

- Skatinkite dalyvius aiškiai įvardyti prioritetus (pvz., būtiniausi poreikiai, ilgalaikiai tikslai ar gyvenimo kokybė).

Co-funded by the European Union

Išteklių paskirstymo paradoksas

1 žingsnis. Susipažinkite su gyvenimo situacija ir ištekliais

Dalyviai gauna suaugusiojo gyvenimo aprašą ir nustatytą išteklių kiekį (pvz., mėnesio pajamas, turimą laiką ar energiją). Apraše nurodyti būtini ir pasikartojantys įsipareigojimai: nuoma ar būsto paskola, komunaliniai mokesčiai, maistas, transportas, darbas, rūpinimasis šeima ir pagrindiniai asmeniniai poreikiai.

Šiuos elementus dalyviai suskirsto į aiškias kategorijas, kad suprastų, ką būtina užtikrinti ir kur galima rinktis lanksčiau. Tai tampa visų tolesnių žaidimo sprendimų pagrindu.

Informatinio mąstymo akcentas – dekompozicija: sudėtingos gyvenimo situacijos skaidymas į aiškias išteklių ir poreikių kategorijas.

2 žingsnis. Žaiskite paskirstymo raundus

Veikla vyksta raundais. Kiekviename jų dalyviai paskirsto ribotus išteklius konkuruojantiems poreikiams. Fasilitatorius pateikia naujas „įvykių korteles“, kuriose nurodytos, pavyzdžiui, netikėtos išlaidos (gydymo, remonto), pajamų pokyčiai ar naujos pareigos.

Po kiekvieno raundo dalyviai koreguoja paskirstymą, ieško kompromisų ir pagrindžia sprendimus pasikeitusiomis sąlygomis. Taškai gali būti skiriami už stabilumą, pusiausvyrą ir samprotavimo nuoseklumą.

Informatinio mąstymo akcentai – šablonų atpažinimas: pasikartojančių sunkumų, išlaidų tendencijų ir prioritetų konfliktų nustatymas; abstrakcija: dėmesys skubumui, būtinumui ir poveikiui, atmetant neesmines detales.

3 žingsnis. Sukurkite ir pagrįskite paskirstymo strategiją

Remdamiesi ankstesniais raundais, dalyviai parengia galutinę nuoseklią tvaraus išteklių valdymo strategiją. Jie nustato prioritetus, paskirstymo taisykles ir reagavimo į netikėtus įvykius būdus.

Komandos ar pavieniai dalyviai pristato savo strategiją, paaiškina kompromisų bei sprendimų logiką ir apmąsto, ką keistų realiame gyvenime.

Informatinio mąstymo akcentas – algoritminis mąstymas: aiškios, pakartojamos sprendimų priėmimo strategijos kūrimas, padedantis ilgainiui veiksmingai valdyti ribotus išteklius.

VEIKLOS KORTELĖS

Išteklių paskirstymo paradoksas

Kortelių kategorijos

- **Asmenų aprašai**
- **Ištekliai**
- **Pareigos**
- **Įvykiai**

Svarbos lygiai

- **Esminė**
  Būtina atsižvelgti
- **Didelė**
  Svarbu atsižvelgti
- **Vidutinė**
  Naudinga atsižvelgti

Šis projektas yra bendrai finansuotas Europos Komisijos programos „ERASMUS+“ lėšomis. Šiame leidinyje išreiškiama tik autorių nuomonė. Nei Europos Komisija, nei SEPIE negali būti laikomos atsakingomis už šiame leidinyje pateiktos informacijos naudojimą.

Atspausdinkite skaidres ir sukarpykite, kad galėtumėte naudoti šioje veikloje.

Co-funded by the European Union

VIENIŠAS TĖVAS AR MAMA

Mėnesio biudžetas: 1 600 €

Laisvas laikas: 15 val./sav.

Energijos lygis: vidutinis

Vienas vaikas

Darbas visu etatu

JAUNAS SPECIALISTAS

Mėnesio biudžetas: 2 000 €

Laisvas laikas: 12 val./sav.

Energijos lygis: aukštas

Nuoma

Darbas visu etatu

VYRESNIO AMŽIAUS ŽMOGUS

Mėnesio biudžetas: 1 300 €

Laisvas laikas: 30 val./sav.

Energijos lygis: vidutinis

Apsilankymai pas gydytojus

Namų ūkio išlaidos

Pastovios pajamos iš pensijos

NE VISU ETATU DIRBANTIS STUDENTAS

Mėnesio biudžetas: 1 100 €

Laisvas laikas: 10 val./sav.

Energijos lygis: žemas

Mokestis už studijas

Nuoma

Darbas ne visu etatu

BIUDŽETO ŽETONAI

Jais padenkite būtinas ir pasirenkamas išlaidas.

LAIKO ŽETONAI

Naudokite pareigoms vykdyti ir asmeninei veiklai.

ENERGIJOS ŽETONAI

Jais žymėkite fizines ir protines pastangas.

BŪSTAS

Kaina: 700 €

Svarba: esminė

Svarba: esminė

MAISTAS

Kaina: 300 €

Svarba: esminė

Svarba: esminė

TRANSPORTAS

Kaina: 120 €

Laikas: 3 val./sav.

Laikas: 3 val./sav.

SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

Kaina: 150 €

Energija: 1 žetonas

Energija: 1 žetonas

VAIKŲ PRIEŽIŪRA

Laikas: 8 val./sav.

Energija: 2 žetonai

2 energ. žet.

DARBAS

Laikas: 35 val./sav.

Suteikia pajamų.

Suteikia pajamų

MOKSLAS AR MOKYMAI

Laikas: 5 val./sav.

Didina galimybes ateityje.

Galimybės

SANTAUPOS

Pasirinkite, kiek sutaupyti.

Didina ilgalaikį finansinį stabilumą.

Ilgalaikė nauda

NETIKĖTOS GYDYMO IŠLAIDOS

Iškart sumokėkite 400 €.

−400 €

ATLYGINIMO PADIDĖJIMAS

Gaukite 250 €.

+250 €

SUTRUMPINTAS DARBO LAIKAS

Jūsų pajamos sumažėja 300 €.

−300 €

AUTOMOBILIO GEDIMAS

Sumokėkite 350 € arba skirkite daugiau laiko kelionėms viešuoju transportu.

−350 €

SKUBUS ŠEIMOS REIKALAS

Šį raundą prarandate 5 laiko žetonus.

−5 laiko

NEMOKAMA BENDRUOMENĖS PASLAUGA

Šį raundą gaukite nemokamą vaikų priežiūros arba transporto paslaugą.

Nemokamai

DIDESNI KOMUNALINIAI MOKESČIAI

Būsto išlaidos padidėja 100 €.

+100 €

ASMENINIS PASIEKIMAS

Gaukite 2 energijos žetonus.

+2 energijos